Israels politik nyckeln till närmandet Syrien-Ryssland

Marie Jégo, Cécile Hennion i *Le Monde*, 25 oktober 2025

Ahmed Al-Charaa, president för övergångsregeringen i Syrien, har valt att samarbeta med Ryssland trots att det landet var främsta stöd till den störtade Assad-regimen. I en intervju med *Le Monde* diskuterar Nikita Smagin, rysk specialist på landets politik i Mellanöstern, paradoxerna bakom.

* * *

Ryssland var främsta uppbackare av Bachar al-Assad. Ändå tycks Ahmed al-Charaa, Syriens övergångspresident, sätta visst värde på Ryssland och den 15 oktober var han i Moskva för att träffa Vladimir Putin. Vad är orsaken?

Den förändringen beror helt på realiteterna i Syrien. Den nya regimen är utsatt och försöker överleva. Striderna mellan regeringsstyrkorna och lokala minoriteter [alawiter i mars, druser i juli], Israels militära satsningar som också inkluderat attacker i Damaskus och det försämrade ekonomiska läget försvagar al-Charaas ställning. I den situationen kan han inte tillåta sig att hamna i motsättning till Ryssland, som har en militär närvaro på hans territorium. Den närvaron kan rent av minska Israels attacker, som fallet var under al-Assad: utan direkta konfrontationer kunde Ryssland genom sina många enheter i Syrien minska Israels aktionsradie. Ibland sköt ryssarna ner israeliska missiler på väg mot mål i närheten av ryskas baser. Den israeliska faktorn är antagligen huvudorsak till Damaskus förändrade inställning till Moskva.

Varför kallar du det rysk-syriska närmandet en ”temporär nödvändighet”?

Al-Charaas anklagelser mot Moskva kvarstår: stödet till al-Assads regim och kriget mot oppositionen i Syrien. De syriska islamisterna förblir oerhört fientligt inställda till Ryssland. Om man av pragmatiska skäl nu måste glömma den fientligheten är det långsiktiga målet ändå total kontroll över Syrien och det utgör den ryska närvaron ett direkt hinder för. Närmandet till Ryssland kan dessutom komplicera Damaskus möjligheter att komma ur sin internationella isolering. Syrien har ju just återfått tillgången till det internationella betalsystemet Swift tack vare att Västs sanktioner hävts och då innebär samarbetet med ett Ryssland hårt utsatt för sanktioner att man riskerar nya restriktioner. Instabiliteten tvingar Damaskus till denna kompromiss och den kan förlängas så länge som man inte löst de ekonomiska och säkerhetsmässiga problemen.

Efter att Syriens utrikesminister Assad Hassan al-Chibani i slutet av juli varit i Moskva träffade han i Baku Israels minister för strategiska frågor, Ron Dermer. Finns under ytan ett avtal om den ryska militära närvaron?

Det är möjligt, men det finns inga belägg för att några förhandlingar pågår. Den normalisering mellan Damaskus och Tel Aviv som Donald Trump är ute efter kan komma att bromsa Syriens närmande till Moskva. Om det blir av skulle det kunna minska vikten av bättre relationer med Moskva.

Har inte Israel intresse av den ryska närvaron för att minska Turkiets inflytande i Syrien?

Israel vill att grannarna ska förbli svaga och därmed att Syrien ska vara splittrat och sårbart. Turkiet uppfattas som en regional rival, inte minst efter krigen i Nagorno Karabach [2020 och sedan 2023] och al-Assads fall [8 december 2024] med ökat turkiskt inflytande i Södra Kaukasus och väpnad närvaro i nordöstra Syrien. President Erdogans kritik mot det som sker i Gaza och på Västbanken får oron att växa i Israel för en regional stormakt i stånd att hota dess intressen.

Vid mötet i Moskva den 15 oktober berörde de ryska och syriska presidenterna det militära samarbetet mellan de båda länderna. På vilka områden har den ryska armén något att bidra med?

Utöver rollen som motvikt till Israel är nyckelfrågan försörjningen och underhåll av utrustningen. Det mesta av al-Assads utrustning har förstörts av Israels attacker. Den nya ledningen i Syrien har akut behov av att förnya sin arsenal men det är föga troligt att något snabbt återupptagande av ryska leveranser blir av: Ryssland fokuserar på Ukraina och dess vapenexport har sjunkit med 60 procent de senaste åren. För övrigt är finansieringen osäker för även om Gulfstaterna vill hjälpa till med återuppbyggnaden av landet finns inget som garanterar att de tänker gynna köp av ryska vapen. Washington och Bryssel är också emot den sortens transaktioner. Den närmaste tiden kan man därför mer vänta sig underhållskontrakt än omfattande affärer.

Är de ryska baserna i Hmeimim och Tartus i Syrien fortfarande i funktion? Vilken är deras betydelse för Moskva?

Bägge baserna är i full funktion fortfarande och ger Moskva en strategisk roll i Mellanöstern. Den ryska närvaron i regionen har begränsat Israels stöd till Kyiv [i samband med den ryska invasionen av Ukraina] 2022. De underlättar också överföring av materiella och personella resurser till Afrika: Centralafrikanska Republiken, Sudan, Mali, Burkina Faso, Niger. Ryssarnas närvaro i Syrien har minskat efter Assadregimens fall men är tillräckligt stor för att svara mot Moskvas strategiska och logistiska mål.

Under al-Assad fanns ryska soldater och legosoldater från Wagnergruppen och Redut i Damaskus, Lattaquié, Palmyra, Deir ez-Zor, Hassaké och Kamechliyé. Det har upphört efter regimens fall. Men under sommaren har ryska patruller varit synliga nära Kamechliyé i den kurdiska regionen vid gränsen till Turkiet och Irak, vilket tyder på att aktiviteten återupptagits.

Damaskus har förresten föreslagit Moskva att installera sin militärpolis i södra Syrien i syfte att begränsa israeliska intrång i den demilitariserade zonen på Golanhöjderna [som tillkom 1974 och är under FN-övervakning]. Det finns inga uppgifter om att detta också förverkligats. Den ryska militärpolisen patrullerade där regelbundet sedan 2021 när al-Assads trupper återtog territorium från oppositionen. De fungerade också som en buffert mellan Israel och Iran: Israel fick garantier för att iranska enheter inte kunde installera sig i närheten av den egna gränsen, medan Damaskus och Teheran använde sig av den ryska närvaron för att reducera Israels aktionsradie. Efter al-Assads fall har den ryska militärpolisen dragit sig undan.

Varför fortsätter Syrien att trycka sedlar i Ryssland? Finns det inte en risk för sanktioner då?

Det är inte svårt att hitta ett annat land att trycka sedlar i, men på grund av det ekonomiska sammanbrottet i Syrien och det faktum att en del av landet inte längre kontrolleras av Damaskus ses det inte som det allra viktigaste att prioritera. Att fortsätta tryckningen i Ryssland är en symbolisk gest, ett tecken på samarbetsvilja. Inget hindrar Damaskus från att vända sig till andra. Vad beträffar sanktioner har EU och USA precis hävt dem: det gör det föga sannolikt att de kommer att återinföras den närmaste tiden. Förutom om samarbetet mellan Damaskus och Moskva verkligen skulle intensifieras.

Al-Charaa har fått en öppning efter att Väst ändrat hållning till honom, men läget är instabilt. Väst är känsligt för mänskliga rättigheter och skydd för minoriteter: sker inga framsteg kan sanktionerna återinföras. USA och EU agerar försiktigt. Damaskus behöver bistånd och om man anser att det inte räcker till kan man komma att öka kontakterna med Moskva.

Rättsväsendet i Syrien vill att Bachar al-Assad, som befinner sig i exil i Moskva, ska ställas till svars för sina brott. Är en utlämning tänkbar?

Nej, att lämna ut Bachar al-Assad skulle skapa problem för Rysslands anseende som en säker tillflykt för auktoritära ledare. Och det är viktigare för Kremls vidkommande än relationen med ett visst land, det utgör ett viktigt diplomatiskt redskap. Ukrainas expresident Viktor Janukovitj befinner sig i Ryssland sedan 2014 och tillsammans med Bachar al-Assad inkarnerar han denna

form av politisk asyl i Moskva. Och det är en viktig aspekt i Mellanöstern där de flesta stater är auktoritära.

Hur ser du på Ahmed al-Charaa?

Han är en pragmatiker. Hans bana visar att en islamist kan komma till makten, till och med med våld, och få internationellt erkännande. Han följer sin rutt konsekvent och framgångsrikt fast det föreföll otänkbart att någon med kopplingar till Al-Qaida och Daech [den arabiska förkortningen för Islamiska staten] skulle kunna vara värd att skaka hand med. Förmodligen kommer vi att få se flera liknande exempel.

Hans nuvarande strategi visar att en islamist ute efter att konsolidera sin makt kan umgås med vem som helst, från Israel till USA, eller rent av en tidigare motståndare som Ryssland. Hans huvudmål är att överleva och då är han beredd att lämna ideologiska doktriner och personliga preferensen därhän.

Har kriget i Ukraina lett till att Ryssland tappat i inflytande i Mellanöstern?

Ett isolerat Ryssland har lett till att man i hast fått leta efter nya partners. Således har handeln med Turkiet fördubblats (2022 jämfört med 2021] och Iran har blivit en viktig militär allierad. Mellanöstern är en strategisk boulevard för att kringgå Västs sanktioner och det har lett till att den ryska närvaron där stärkts sedan kriget i Ukraina började.

Därefter har situationen komplicerats, inte minst genom Bachar al-Assads fall och Västs tryck på länderna i regionen att minska samarbetet med Moskva. Det har lett till att Rysslands handel med länder som Turkiet och Förenade Arabemiraten inte ökat så fort och väckt tvivel på Rysslands reella inflytande i Mellanöstern. Om länderna i området uppfattar Ryssland som en mindre pålitlig aktör på den internationella scenen fortsätter de ändå att tillskriva landet legitimitet och inte vara redo att bryta banden med det. Rysslands inflytande kan sägas vara blandat: på tillbakagång på sina håll men ändå tillräckligt stark för att Moskva inte på något vis skulle ha för avsikt att ge upp Mellanöstern.

Översättning: *Björn Erik Rosin*

Lästips – I tidsordning (äldsta först)

Borcier, Jégo, Quenelle: Efter Assad - Ryssland försvagat, Turkiet stärks, men banden Putin-Erdogan består(3/12 2024)

Artikelsamling om Syrien (december 2024)

Gilbert Achcar: Vart är Syrien på väg? (deecmber 2024)

Joseph Daher: Hoten mot ett demokratiskt och progressivt Syrien (januari 2025)

Gilbert Achcar: Att fiska i grumliga vatten (maj)

Gilbert Achcar: Syrien och riskerna med att leka med elden (juli)